

Besluit **Besluit strekkende tot het verlenen van accreditatie aan de opleiding hbo-bachelor Vormgeving inclusief Associate Degreeprogramma Arts & Crafts van de Hogeschool Rotterdam**

Gegevens

datum	Naam instelling	:	Hogeschool Rotterdam
31 juli 2014	Naam opleiding	:	hbo-bachelor Vormgeving (240 ECTS)
onderwerp	Datum aanvraag	:	9 december 2013
Definitief besluit	Varianten opleiding	:	voltijd, deeltijd
accreditatie hbo-bachelor	Extra	:	Associate degreeprogramma Arts & Crafts (sinds 2011)
Vormgeving van de Hogeschool	Afstudeerrichtingen	:	voltijd
Rotterdam		:	Animatie, grafisch ontwerpen, Audiovisueel ontwerpen
(002277)		:	Advertising, illustratie, Mode, Product design
uw kenmerk		:	voltijd/deeltijd
-		:	Lifestyle & Design, Ruimtelijk ontwerpen
ons kenmerk		:	(interieurarchitectuur)
NVAO/20142160/ND		:	deeltijd
bijlage		:	Visuele communicatie
3	Locatie opleiding	:	Rotterdam
	Datum goedkeuren	:	
	panel	:	8 juli 2013
	Datum locatiebezoek(en)	:	17 en 18 september 2013
	Datum visitatierapport	:	november 2013
	Instellingstoets kwaliteitszorg:	:	ja, positief besluit van 5 november 2013

Beoordelingskader

Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (Stcr. 2010, nr 21523) alsmede het Protocol toetsing Associate-Degreeprogramma door de NVAO.

Bevindingen

De NVAO stelt vast dat in het visitatierapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden het panel de kwaliteit van de opleiding voldoende heeft bevonden en het Associate degreeprogramma goed heeft bevonden.

Samenvatting bevindingen en overwegingen van het panel.

De opleiding Vormgeving bestaat uit een voltijdse en een deeltijdse variant. De deeltijdse variant wordt in enkele studierichtingen aangeboden: Lifestyle & design, Ruimtelijk ontwerpen en Visuele communicatie. De deeltijdse variant is in afbouw en met ingang van studiejaar 2012- 2013 vindt er geen instroom meer plaats. Deeltijdstudenten die voor 2012 gestart zijn, kunnen de opleiding in deeltijd afronden.

De voltijdse variant kent negen majors die onderverdeeld zijn in drie competentieprofielen:

- Vormgever visuele communicatie (met de majors: Advertising, Animatie, Audiovisueel ontwerpen, Grafisch ontwerpen en Illustratie);
- Vormgever product (met de major: Product design);
- Vormgever ruimtelijk (met de majors: Mode, Lifestyle & Design en Ruimtelijk ontwerpen).

Aan de opleiding Vormgeving is tevens de Associate degree Arts & Crafts verbonden. De Ad is in 2011 gestart en bestaat uit drie specialisaties: edelsmid, meubelmaker/interieurontwerper en modemaker. De opleiding is voornemens om per september 2014 het aantal specialisaties terug te brengen naar één, waarin mode centraal staat. De Ad valt organisatorisch onder de Rotterdam Academy, maar het (praktijk) onderwijs vindt plaats bij de Willem de Kooning academie.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De opleiding Vormgeving leidt op tot verschillende beroepen in het werkveld van vormgeving. Enkele voorbeelden zijn: filmmaker, copywriter, illustrator, grafisch ontwerper, motion designer, illustrator, branding expert, modeontwerper, productontwerper en interieurontwerper. De zeven eindkwalificaties voor de opleiding Vormgeving zijn gebaseerd op het landelijk opleidingsprofiel uit 2002. De opleiding heeft invulling aan de algemene competentieset gegeven door drie competentieprofielen uit te werken (Vormgever visuele communicatie, Vormgever product en Vormgever ruimtelijk).

De Ad Arts & Crafts leidt op tot vormgever en de bacheloropleiding Vormgeving leidt op tot ontwerper. Het accent bij de Ad ligt op het vakmanschap en ondernemerschap. De Ad-opleiding hanteert zeven eindkwalificaties die gerelateerd zijn aan een lager eindniveau dan de bachelor.

De competenties zijn adequaat gerelateerd aan de (short-cycle) Dublin-descriptoren. De opleiding maakt goed gebruik van de input van de werkveldadviescommissies, zo blijkt uit gesprekken en notulen. Het panel is daarnaast positief over de de toegepaste, beroeps- en praktijkgerichte invalshoek als karakteristiek van de opleiding. In alle gesprekken komt hierover een bijzonder consistent beeld naar voren. Daarnaast blijkt de interdisciplinaire en crossmediale insteek van de opleidingen duidelijk uit interdisciplinaire projecten.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het voltijdprogramma van de opleiding Vormgeving is opgebouwd uit semesters. In het eerste semester werken studenten van alle studierichtingen aan basisvaardigheden ten aanzien van onderzoeksvaardigheden, conceptontwikkeling en visuele uitdrukking. In semester 2 staat de introductie met het vakgebied centraal. In semester 3 en 4 werken studenten aan een brede vakstudie en starten zij met het opstellen van een beginnend professioneel portfolio aan de hand van praktijkgestuurde projecten. In semester 5 werkt de student aan verdieping van het vakgebied en aan de voorbereiding op semester 6: de stage of internationale uitwisseling. In semester 7 vindt de minor plaats en daarna volgt in semester 8 het afstuderen. Het uitgangspunt voor de deeltijdse variant is dat studenten al

Pagina 3 van 8 over praktijkervaring beschikken, waardoor de stage en het keuzeprogramma (minor) vervallen. Binnen de studierichtingen Grafisch ontwerpen en Lifestyle & design is sinds 2011-2012 tevens een Engelstalige variant gestart, die qua opbouw en onderwijsinhoud overeenkomt met de Nederlandstalige opleiding. Het Ad-programma is qua studieomvang gelijkwaardig aan de eerste twee jaar van de bacheloropleiding Vormgeving. In het tweede jaar vindt een praktijkstage plaats en parallel aan de vakstudie vindt een eindproject plaats.

Het panel stelt vast dat de opleidingen samenhangende programma's hebben uitgewerkt die goed in elkaar zitten. De programma's stellen de studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te behalen. De opleidingen hanteren actuele bronnen in het onderwijsaanbod en hanteren een consistent didactisch uitgangspunt. Verder vindt het panel de relatie met de beroepspraktijk een sterk punt van de opleiding. De opleiding maakt gebruik van aansprekende en praktijkgerichte opdrachten. De begeleiding van studenten is goed geregeld. De samenhang in de opleidingen wordt versterkt doordat de opleidingen over een gekwalificeerd docententeam beschikken. De docenten hebben een enthousiaste en open indruk op het panel gemaakt. Het panel geeft de opleidingen een compliment over de wijze waarop zij de werkplaatsen inzetten in het onderwijs. Studenten hebben de mogelijkheid om te experimenteren in de goed geoutilleerde werkplaatsen waarbij zij worden begeleid door enthousiaste en betrokken werkplaatsbegeleiders.

Het panel heeft enkele punten ter verbetering voor de opleidingen geconstateerd. Daaronder valt de aandacht voor ondernemerschap in het programma. En het versterken van de relatie met het kenniscentrum Creating 010 en daarmee het vergroten van de mogelijkheden voor excellente studenten. Daarnaast mag er meer aandacht komen voor praktijkgericht onderzoek. Overigens vindt het panel de invulling in het nieuwe curriculum veelbelovend. Het panel heeft immers de punten die zij ter verbetering heeft geconstateerd in het nieuwe curriculum geagendeerd gezien. De vernieuwingsoperatie en alle inspanningen van docenten en studenten daarbij ziet het panel als een lerend resultaat van de instelling. Deze collectieve en instructieve onderneming draagt bij aan de scholing, beroepsvorming en het verbeteren en vernieuwen van de eigen leeromgeving. Het panel vindt dit een bewonderenswaardige actie die uitgevoerd werd gedurende de periode waar het panel een uitspraak over doet.

Het panel is onder de indruk van het Ad-programma. Het programma is heel duidelijk en goed uitgewerkt. Studenten wordt een uitdagend programma geboden. Het panel vindt met name de inhoudelijke benadering positief. Uit de gesprekken met het management en de docenten blijkt dat de opleiding als een goed geoliede machine werkt. Ook studenten konden hun keuzes in gesprekken met het panel goed verwoorden. De opdrachten zijn helder en duidelijk uitgewerkt en studenten werken gedurende de opleiding verder aan hun ambachtelijke vaardigheden. Het panel vindt het docententeam zeer adequaat samengesteld. De Ad maakt gebruik van de voorzieningen van de academie en ook daar is het panel, net als bij de bacheloropleidingen, zeer positief over.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleidingen hebben het toetsbeleid duidelijk uitgewerkt in verschillende toetsplannen per studierichting. De opleidingen hanteren een gevarieerd toetsaanbod, zo stelt het panel vast. De opdrachten en toetsen zijn duidelijk geformuleerd en zijn inhoudelijk gerelateerd aan de lesstof. Het panel constateert een duidelijke opbouw in complexiteit in de toetsing van de opleidingen. Alle onderwijseenheden worden per semester apart beoordeeld door de docent.

Pagina 4 van 8 Na een onderwijsperiode (kwartaal) vindt een informele beoordeling plaats, waarmee de student inzicht krijgt in zijn voortgang. De formele beoordeling vindt aan het eind van een semester plaats in de vakbeoordeling door de docent. Naast de vakbeoordeling vindt aan het eind van ieder semester een integrale beoordeling plaats. Het team van kernvakdocenten, studieloopbaancoaches en afdelingsdocenten beoordeelt de voortgang, het werk en de inzichten aan de hand van het beoordelingsformulier waarin de relatie met de competenties is gelegd.

Bij de beoordelingen van studenten zijn gedurende de opleiding en ruime hoeveelheid docenten betrokken. Studenten ontvangen mondeling goede feedback van docenten. Het panel vraagt de aandacht van de opleidingen om deze feedback beter vast te leggen. Daarmee doelt het panel tevens op de eindbeoordeling van studenten. Het panel heeft goede voorbeelden gezien, maar vraagt aandacht voor een grotere consistentie in het toelichten van de beoordeling en het schriftelijk vastleggen daarvan.

Het eindexamen van de studenten bestaat uit een scriptie, een presentatie en, afhankelijk van de studierichting, uit één of meerdere praktijkwerken. Het panel stelt vast dat de studenten de beoogde eindkwalificaties behalen. Het panel heeft aansprekende voorbeelden van scripties gezien en vindt de praktijkwerken van voldoende niveau. De werken zijn divers, geëngageerd, van praktisch tot inspirerend. Het panel heeft tevens scripties gezien waarin de vraagstelling en verantwoording van de methodiek verbeterd moet worden. Het panel vraagt daarnaast aandacht van de opleiding voor een grotere relatie tussen de scriptie en het praktijkwerk. Ten aanzien van het praktijkwerk vond het panel de beoordeling van de opleiding soms aan de hoge kant. Waarbij het panel tevens opmerkt dat de opleiding de grens tussen voldoende en onvoldoende adequaat bewaakt. De borging van de toetsing kan wat het panel betreft versterkt worden. Het panel zet vraagtekens bij de daadwerkelijke invloed die de toetscommissie heeft bij het borgen van de kwaliteit van de toetsing van alle opleidingen van de academie. Het steekproefsgewijs beoordelen van de kwaliteit van tentamens en examens kan versterkt worden, ook gedurende de uitrol van het nieuwe curriculum.

Het panel vraagt zich daarbij wel af of daarvoor in de huidige samenstelling van de toetscommissie voldoende omvang en tijd beschikbaar is.

Het panel is zeer enthousiast over de kwaliteit van het praktijkwerk van Ad-studenten. Uit alle werken bleek een mooie samenhang tussen een ambachtelijke en inhoudelijke benadering die resulteerde in spannend, eigenzinnig werk. De studenten hebben vanuit een praktische benadering een artistieke visie ontwikkeld die gedragen wordt door het werk en een duidelijke aanvulling is op hun vooropleiding zo melden studenten het panel in gesprekken. Daarnaast was het oordeel van de opleiding in alle gevallen in overeenstemming met het oordeel van het panel.

Aanbevelingen

De NVAO onderschrijft de aanbevelingen van het panel, in het bijzonder ten aanzien van de consistentie in het invullen van feedback of een toelichting op de beoordelingsformulieren en het versterken van de borging van toetsing door de examencommissie/toetscommissie.

Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, derde lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Hogeschool Rotterdam te Rotterdam in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 19 mei 2014 naar voren te brengen. Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt.

De NVAO besluit accreditatie te verlenen aan de hbo-bachelor Vormgeving (240 ECTS; variant: voltijd, deeltijd; en Associate degree programma Arts & Crafts; locatie: Rotterdam) van de Hogeschool Rotterdam te Rotterdam. De opleiding kent de volgende afstudeerrichtingen: voltijd: Animatie, grafisch ontwerpen, Audiovisueel ontwerpen, Advertising, Illustratie, Mode, Product Design; voltijd/deeltijd: Lifestyle & design, Ruimtelijk ontwerpen (interieurarchitectuur); deeltijd: Visuele communicatie. De NVAO beoordeelt de kwaliteit van de opleiding als voldoende.

Dit besluit treedt in werking op 31 juli 2014 en is van kracht tot en met 30 juli 2020.

Den Haag, 31 juli 2014

De NVAO
Voor deze:

Lucien Bollaert
(bestuurder NVAO)

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

Onderwerp	Omschrijving	Score voltijd	Score deeltijd	Score AD
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Goed	Goed	Goed
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	Goed	Goed	Goed
3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd	Voldoende	Voldoende	Goed
Eindoordeel		Voldoende	Voldoende	Goed

De standaarden krijgen het oordeel onvoldoende (O), voldoende (V), goed (G) of excellent (E). Het eindoordeel over de opleiding als geheel wordt op dezelfde schaal gegeven.

Tabel 1: Uitval uit het eerste jaar.

Cohort	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Uitval Totaal	21.5%	23.9%	24.8%	20.6%	27.5%	31.2%	
Uitval Voltijd	21.6%	23.5%	24.7%	20.9%	27.7%	30.7%	
Uitval Deeltijd	20.0%	36.4%	28.6%	13.3%	22.2%	41.2%	

Tabel 2: Uitval uit de bachelor.

Cohort	2006	2007	2008	2009
Uitval Totaal	14.5%	9.3%	12.4%	14.4%
Uitval Voltijd	14.8%	9.3%	12.6%	13.5%
Uitval Deeltijd	8.3%	10.0%	8.3%	44.4%

Tabel 3: Rendement.

Cohort	2005	2006	2007	2008
Rendement Totaal	71.1%	65.0%	77.9%	
Rendement Voltijd	70.0%	63.8%	78.1%	
Rendement Deeltijd	83.3%	90.9%	71.4%	

Tabel 4: Docentkwaliteit.

Graad	Ma	PhD
Percentage	27.5%	1.4%

Tabel 5: Student-docentratio.

Ratio	19.3
-------	------

Tabel 6: Contacturen.

Studiejaar	1	2	3	4
Contacturen	19.2	17.6	11.2	9.1

- A.M.G. van Rosmalen, directeur kunsthogeschool Sint Lucas Antwerpen.
- I. Bouwmeester MA, beeldend kunstenaar en docent hbo-bacheloropleiding Beeldende Kunst voltijd aan AKV/St. Joost (Avans Hogeschool) te Breda.
- A.M. Eggenkamp, oprichter van Egg Design, lid van Topteam Creatieve Industrie, oprichter en katalysator van de Human Capital Agenda en lid van Dutch Creative Council.
- H.H. Schipper, (mede-)eigenaar van Studio Tint en (typo)grafisch ontwerper. Hij is bijna 20 jaar docent Grafische en Typografische Vormgeving geweest aan Koninklijke Academie Beeldende Kunsten.
- dr. A.M.M. Nigten, lector Popular Culture, Sustainability & Innovation aan Minerva Academie, Hanzehogeschool en directeur van het medialaboratorium 'The Patching Zone'.
- R.M.P. Berkelmans volgt de hbo-bacheloropleiding Art, Communication & Design aan Fontys Hogescholen.

Het panel werd ondersteund door ing. I.J.M. de Jong, secretaris (gecertificeerd).